

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

11 aprilie 2017

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte Nicolae Gordilă,
Judecători Iurie Diaconu, Elena Covalenco, Liliana Catan,
Ion Guzun,

a judecat în ședința de judecată, fără citarea părților la proces, recursurile ordinare, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 25 noiembrie 2016, declarate de avocatul Chiriac Cristin și de inculpatul

*Dașchevici Vitalie Xxxxxx, născut la
xx xxxxxxxx xxxx, originar și locuitor al s. Xxxxxxxx, r-
nul Xxxxxxxx, cetățean al R. Moldova, fără antecedente
penale.*

*Termenul de examinare,
instanța de fond: 14.05.2014 – 29.01.2016,
instanța de apel: 01.03.2016 – 25.11.2016,
instanța de recurs: 10.02.2017 – 11.04.2017.*

Asupra recursurilor menționate, Colegiul penal lărgit

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătoriei Ialoveni din 29 ianuarie 2016, Dașchevici Vitalie a fost condamnat în baza art. 152 alin. (1) Cod penal la 200 ore de muncă neremunerată în folosul comunității.

De la inculpat s-a încasat în beneficiul părții vătămate Luchian V. cheltuielile pentru asistența juridică în sumă de 3383,50 lei, prejudiciul material în mărime de 600 lei și cel moral în cuantum de 3000 lei.

2. Instanța de fond a constatat că la 15 martie 2014, orele 11.30, inculpatul Dașchevici Vitalie, aflându-se în s. Suruceni, r-nul Ialoveni, în fața unui bloc locativ, fiind în relații ostile cu cet. Luchian V., în cadrul cerții iscate între ei, care a derulat în bătaie, în scopul realizării intenției sale infracționale îndreptate spre vătămarea intenționată a integrității corporale a ultimului, l-a îmbrâncit puternic

într-un copac, apoi continuând să-i aplice lovituri cu pumnii și picioarele în diferite părți ale corpului, doborându-l la pământ. În consecința loviturilor primite, Luchian V. s-a ales, conform datelor din raportul de expertiză medico-legală nr. 756/D din 01.04.2014, cu vătămare corporală medie, fractura cominutivă intraarticulară a 1/3 proximale a osului humeral, care au putut fi produse în rezultatul acțiunii traumatice a unui obiect contondent dur, posibil în timpul și circumstanțele indicate, condiționând o dereglare de lungă durată.

Instanța a reținut că inculpatul nu a recunoscut vina și a indicat că s-a apropiat de Luchian V. și i-a făcut observație să nu taie copacii, la ce acesta s-a enervat și a început să-l lovească cu hârlețul pe care îl avea în mână. A respins loviturile respective cu mâinile, însă deoarece incidentul a avut loc pe o porțiune de deal, Luchian V. a căzut jos rostogolindu-se și lovindu-se cu umărul de un copac.

Totodată, vinovăția inculpatului este dovedită integral prin probele administrate.

Astfel, partea vătămată Luchian V. a confirmat că inculpatul l-a întrebat ce are de gând să facă, răspunzându-i că intenționează să sădească copaci noi, iar aceștia uscați să-i taie, la ce inculpatul i-a arătat un gest obscen. S-a enervat, a lăsat hârlețul jos și s-a apropiat de inculpat aplicându-i o lovitură, iar inculpatul l-a împins de la ce a căzut jos, lovindu-se cu umărul de un copac. Inculpatul s-a apropiat și a continuat să-i aplice lovituri cu pumnii și picioarele.

Martorul Gîrleanu M. a declarat că a văzut cum inculpatul s-a apropiat de Luchian V. și i-a făcut careva observații, vorbind cu cuvinte necenzurate. Luchian V. s-a apropiat de inculpat, aplicându-i o lovitură, la ce inculpatul l-a împins, iar Luchian V. a căzut lovindu-se de un copac cu umărul. S-a ridicat încercând să-i aplice inculpatului lovituri, însă a fost din nou lovit de acesta. Afară a ieșit toată familia lui Luchian V., certându-se cu inculpatul, ulterior venind ambulanța.

Potrivit raportului de expertiză medico-legală nr. 756/D din 01.04.2014, unde în baza documentelor medicale prezentate pe numele lui Luchian V., la acesta s-au constatat: fractura cominutivă intraarticulară a 1/3 proximale a osului humeral cu deviere esențială de fragmente osoase și luxație inferioară a capului humeral, care au fost produse în rezultatul acțiunii traumatice a unui obiect contondent dur, posibil în timpul și circumstanțele indicate, care condiționează dereglarea sănătății de lungă durată și în baza acestui criteriu se califică ca vătămare corporală medie. Luând în considerație localizarea anatomică și caracterul morfologic al leziunilor corporale depistate, cauzarea lor în urma căderii de la propria înălțime nu se exclude. Leziunile corporale sus-menționate nu prezintă pericol pentru viață.

Instanța a încadrat acțiunile inculpatului în baza art. 152 alin. (1) Cod penal, ca vătămarea intenționată medie a integrității corporale, care nu este periculoasă pentru viață și nu a provocat urmările prevăzute de art. 151 Cod penal, dar care a fost urmată de dereglarea îndelungată a sănătății.

La stabilirea pedepsei inculpatului, instanța a ținut cont de prevederile art. 61, 75 – 77 Cod penal, că acesta se caracterizează pozitiv, că lipsesc circumstanțe agravante, în calitate de circumstanțe atenuante fiind reținută comiterea pentru prima dată a unei infracțiuni mai puțin grave, că inculpatul anterior nu a fost

judecă, concluzionând că scopul pedepsei penale va fi atins prin numirea-i unei pedepse penale sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității.

Instanța a menționat că avocatul Victor Panțîru, a înaintat o acțiune civilă în numele părții vătămate Luchian V., solicitând încasarea de la inculpat a prejudiciului moral în mărime de 2500 euro, material în sumă de 1154,53 euro și a cheltuielilor pentru asistența juridică în mărime de 3383,5 lei.

Însă, acțiunea civilă urmează a fi admisă parțial, în limita materialului probant prezentat instanței.

Astfel, pretenția privind încasarea cheltuielilor de asistență juridică urmează a fi admisă integral, în cuantum de 3383,50 lei, cea privind paguba materială necesită a fi admisă parțial, în mărime de 600 lei, adică în limita bonurilor ce confirmă cheltuielile medicale suportate, prejudiciul moral urmând a fi încasat tot parțial, în mărime de 3000 lei, ca consecință a traumei psihologice suportate în rezultatul acțiunilor violente ale inculpatului, petrecute într-un loc public în vizorul vecinilor.

3. La 17.02.2016, avocatul Victor Panțîru a declarat apel în numele părții vătămate Luchian V., solicitând casarea sentinței în latura civilă și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care acțiunea civilă să fie admisă integral, cu încasarea prejudiciului moral în mărime de 2500 euro, prejudiciului material în sumă de 2156,5 euro și 2066,81 lei, cât și a cheltuielilor pentru asistența juridică și reprezentarea în fața instanței de apel, în mărime de 2500 lei.

Apelantul a indicat că potrivit contractului de muncă încheiat între partea vătămată și „IURGEN TRANS” SRL, activând în calitate de șofer de mașină de mare tonaj, salariul lunar constituia 2990 RON, iar din motiv că a fost pus în imposibilitate de a munci și de a-și asigura traiul, prejudiciul material a fost evaluat la suma de 1154,53 euro.

Cheltuielile de asistență medicală suportate de către partea vătămată au constituit 2066,81 lei și urmează să crească pe parcurs.

Venitul ratat este evaluat ținând cont de cele 2 luni și jumătate din primăvara anului 2014 și cel puțin 3 săptămâni în perioada 25.01-15.02.2016, timp în care partea vătămată a lipsit de la locul de trai, fapt ce nu i-a permis să-și asigure traiul. Conform contractului individual de muncă nr 17/25.10.2012, salariul de bază a lui este 2.999 RON, iar venitul ratat aproximativ, fără a ține cont de perioada după 15.02.2016, este de 9717,5 RON. Conform cursului valutar RON – EURO, la 15.03.2014, 9717,5 RON, constituia suma de 2156,6 euro.

În pofida faptului că partea vătămată a solicitat încasarea prejudiciului moral în mărime de 2500 euro, instanța de fond a dispus încasarea doar a 3000 lei, fără a motiva această scădere considerabilă.

Or, inculpatul a atentat la viața și sănătatea părții vătămate, iar gradul suportării suferințelor psihice și fizice, este influențat de vătămarile corporale medii cauzate de inculpat, fiind bătut într-un loc public, în văzul mai multor martori, inculpatul manifestând ura și disprețul față de partea vătămată, acțiunile fiind însoțite de cuvinte și gesturi defăimătoare și obscene, la care au fost martori atât vecinii, cât și familia lui.

4. Potrivit deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 25 noiembrie 2016, apelul a fost admis, casată sentința în latura civilă și pronunțată o nouă hotărâre.

De la Dașchevici Vitalie s-a încasat în beneficiul părții vătămate Luchian V. cheltuielile pentru asistența și reprezentarea juridică în instanțele de fond și de apel în sumă de 5883 lei, prejudiciul material în mărime de 2156,50 euro și 2066,81 lei, legat de tratament, și prejudiciul moral în cuantum de 10.000 lei.

În rest, sentința a fost menținută.

Instanța de apel a constatat că avocatul Victor Panțîru a declarat apel în termen.

Din materialele cauzei, rezultă că inculpatul și-a recunoscut vina și a restituit sumele bănești indicate în sentința atacată, și anume – 3383,5 lei – cheltuieli pentru asistența juridică, 600 lei – prejudiciul material cauzat și 3000 lei, prejudiciul moral, iar în total, suma de 7094 lei.

Însă, la momentul depunerii apelului, partea vătămată a înaintat cerere suplimentară prin care și-a concretizat cerințele în privința prejudiciului material și moral, și a justificat prin acte corespunzătoare fiecare sumă în parte.

Astfel, acțiunea civilă înaintată în privința prejudiciului material și a cheltuielilor judiciare este fondată, urmând a fi admisă, cu încasarea în beneficiul părții vătămate a prejudiciului material legat de tratamentul părții vătămate - 2156,50 euro și 2066,81 lei, cheltuielile pentru asistență juridică și reprezentare în instanța de fond și de apel – 5883 lei, cât și prejudiciul moral - 10.000 lei, ținând cont de circumstanțele cauzei și trauma morală suferită de partea vătămată în urma acțiunilor ilegale ale inculpatului.

Reieșind din aceea, că instanța de apel a soluționat acțiunea civilă în alți parametri, iar prejudiciul material și moral cauzat este cu mult mai mare decât cel achitat până la data examinării cauzei în ordine de apel, nu poate fi aplicat față de inculpat actul de amnistie, deoarece art. 10 alin. (1) lit. k) din Legea dată interzice încetarea procesului penal dacă inculpatul nu a reparat integral prejudiciul cauzat prin infracțiune.

5. Avocatul Chiriac Cristin, a declarat recurs ordinar în numele inculpatului, în care solicită casarea acestei decizii.

Recurentul a indicat că inculpatul, fiind de acord cu sentința instanței de fond, a reparat prejudiciul stabilit prin sentință, anexând ordinul de încasare în cadrul ședinței instanței de apel, recunoscând și vina, dorind să se împace cu partea vătămată pentru soluționarea cauzei pe cale amiabilă, însă fără rezultat.

Inculpatul este căsătorit, are un copil minor la întreținere, la moment lucrează la pământ pentru a întreține familia fiind și în căutarea unui loc de muncă, a comis pentru prima dată o infracțiune și se căiește sincer de cele săvârșite.

Totodată, la materialele dosarului a fost prezentat contractul de muncă al părții vătămate, încheiat în anul 2012. Însă, din perioada 2014 până în prezent nu este confirmare dacă acesta mai activează sau nu.

Nu se cunoaște ce servicii medicale și medicamente a achitat partea vătămată în perioada acestui an, deoarece pe un caz similar inculpatul a fost operat și anesteziat la Spitalul Clinic Medical de Urgență și serviciile acordate i-au fost

confirmate prin ordin de plată. Partea vătămată la fel urma să prezinte confirmarea serviciului medical oferit și a plăților efectuate pentru serviciile prestate.

În drept, recursul este întemeiat pe prevederile art. 427 Cod de procedură penală.

5.1. A declarat recurs ordinar și inculpatul, în care solicită casarea deciziei menționate și menținerea sentinței instanței de fond.

Recurentul a invocat că potrivit prevederilor art. 402 alin. (1) Cod de procedură penală, termenul de apel este de 15 zile de la data pronunțării integrale a sentinței, dacă legea nu dispune altfel.

Însă, cererea de apel a avocatului Victor Panțîru, declarată în numele părții vătămate, a fost înregistrată prin intermediul cancelariei Judecătoriei Ialoveni la 17.02.2016, adică peste termenul de 15 zile, nefiind depusă vreo cerere de repunere în termen.

Potrivit art. 415 alin. (1) lit. a) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând cauza în ordine de apel, adoptă una din următoarele decizii: respinge apelul, menținând hotărârea atacată, dacă apelul a fost depus peste termen, cu excepția cazurilor prevăzute în art. 402.

Medicul traumatolog din cadrul Spitalului de Medicină Urgentă, fără aplicarea ștampilei și indicarea datei, a eliberat lui Luchian V. extrasul din fișa medicală nr. 1543 de forma F-027-e, ca recomandare pentru medicul de familie, de competența căruia este eliberarea certificatului de concediu medical.

Potrivit pct. 11 al Instrucțiunii privind modul de eliberare a certificatului de concediu medical, aprobată conform Hotărârii nr. 469 din 24.09.2005, medicul de familie are dreptul să elibereze de unul singur certificatul pe o perioadă de 3 zile calendaristice, în total pe o perioadă de cel mult 6 zile calendaristice. După 6 zile calendaristice, certificatul poate fi prelungit pentru o perioadă de la 1-10 zile calendaristice, iar în caz de traumatism de durată, justificat din punct de vedere medical prelungirea certificatului de concediu medical poate fi efectuată pentru o perioadă de până la 30 zile calendaristice. În cazul dat fiind eliberată foaia de boală pentru o perioadă mai mare de 30 de zile, ceea ce este în contradicție cu legislația în vigoare.

Suma de 2156,50 euro, cu titlu de venit ratat, nu a fost motivată de apelant în baza căror acte primare urmează admisă spre încasare.

Însă, instanța de apel, neîntemeiat a admis spre încasare respectiva sumă, așa cum pentru perioada 31.03.2014 – 09.05.2014, lui Luchian V. i-a fost eliberat certificatul de concediu medical nr. 1345107 seria 01 nr. 1244564, pentru a fi prezentat la locul de muncă în calitate de angajat al SRL „Imperador”.

Astfel, pentru perioada 25.01 – 15.02.2016, Luchian V. era în drept de a deschide și a prezenta certificatul medical la locul permanent de lucru pentru a primi indemnizația cuvenită, în cazul dat SRL „Imperador” care activează pe teritoriul R. Moldova.

Instanța de apel a admis spre încasare suma dată în echivalentul salariului primit pe teritoriul României în mărime de 2990 RON, contrar materialelor dosarului și anume certificatelor de concediu medical, din care rezultă că Luchian V. este angajat al SRL „Imperador”, care activează pe teritoriul R. Moldova.

Venitul ratat solicitat, nu este prevăzut spre încasare potrivit prevederilor art. 219 Cod de procedură penală. Drept venit ratat este salariul neobținut, care urma conform legii să fie recuperat din contul angajatorului în baza certificatului de concediu medical.

Conform ordinului de încasare în original, inculpatul a recuperat prejudiciul moral în mărime de 3000 lei și cheltuielile pentru asistență juridică pentru reprezentarea în prima instanță în valoare de 3383 lei, stabilite prin sentința instanței de fond.

În acest context, instanța de apel urma să se expună doar pe marginea sumei solicitate spre încasare - 2500 lei, cu titlu de servicii juridice.

Lipsește și concluziile motivate ale instanței de apel, cu indicarea prin ce acțiuni sau inacțiuni au fost cauzate daunele încasate, prin care probe se confirmă acestea, cu prezentarea și indicarea calculelor respective, indicarea legii în baza căreia a fost intentată acțiunea civilă, inclusiv și în partea serviciilor juridice.

În drept, recursul este fondat pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală – hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii, acesta este expus neclar.

6. Judecând recursurile ordinare pe baza materialului din dosarul cauzei și argumentelor invocate, Colegiul penal lărgit concluzionează că acestea sunt pasibile admiterii din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) și 7) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de această instanță, inclusiv și în temeiul când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, când apelul a fost introdus tardiv. Conform art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs este în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația inculpatului.

Instanța de recurs doar verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

În sensul vizat, se reține că instanța de apel a comis următoarele erori de drept.

Potrivit art. 402 alin. (1) Cod de procedură penală, termenul de apel este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale. În corespundere cu art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen. În conformitate cu art. 231 alin. (3), (5) Cod de procedură penală, la calcularea termenelor pe zile nu se ia în calcul ziua de la care începe să curgă termenul, nici ziua în care acesta se împlinește. Dacă ultima zi a unui termen cade într-o zi nelucrătoare, termenul expiră la sfârșitul primei zile lucrătoare care urmează. Potrivit art. 403 alin. (1) Cod de procedură penală, apelul declarat după expirarea termenului prevăzut de lege este considerat ca fiind făcut în termen dacă instanța de apel constată că întârzierea a fost determinată de motive întemeiate, iar apelul a fost declarat în cel mult 15 zile de la începerea executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale. Conform art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia

instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus la admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Conform jurisprudenței naționale, repunerea în termen a apelului reprezintă mijlocul procesual prin care titularul dreptului de apel, care nu a putut declara apel din cauze independente de voința lui, este repus în dreptul din care fusese decăzut după expirarea termenului de apel. Repunerea în termen se operează doar având prezente două condiții cumulative: întârzierea a fost determinată de motive întemeiate: calamitate naturală, accident, boală ș.a., pe care apreciindu-le, instanța de apel va constata dacă situația invocată de apelant constituie în mod efectiv o cauză de împiedicare a declarării apelului; apelul a fost declarat în cel mult 15 zile de la începerea executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale. Prin începerea executării pedepsei se înțelege prima zi de intentare a procedurii de executare a pedepsei nonprivative de libertate. Admiterea repunerii în termen produce efectul apelului declarat în termen. În caz contrar, apelul va fi respins. Repunerea în termen este o prerogativă a instanței de apel, care urmează să se pronunțe cu motivația respectivă în textul deciziei (*Hotărârea Plenului CSJ a RM din 12.12.2005, nr.22 Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel, pct. 7. - 8.*).

Aceste prevederi legale nu au fost respectate de către instanța de apel.

Or, potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată, sentința a fost pronunțată integral la 29 ianuarie 2016, în prezența inculpatului, care a primit și copia de pe sentința motivată la aceeași dată, contrasemnând o recipisă în acest sens (*v. 2, f.d. 177, 193*).

Deci, termenul de declarare a apelului urma să expire la sfârșitul zilei de 15 februarie 2016.

Totodată, potrivit parafei cancelariei Judecătoria Ialoveni, apelul avocatului Victor Panțîru, a fost înregistrat la 17.02.2016, cu numărul de 3-1557/16, adică peste termenul prevăzut de lege (*v. 2 f.d. 200, pct. 3 din decizie*).

Alte informații cu privire la data depunerii apelului respectiv în instanța de fond și de apel nu există nici în dosar și nici în apelul nominalizat.

Este de menționat că art. 403 alin. (1) Cod de procedură penală, prevede că apelul declarat după expirarea termenului prevăzut de lege este considerat ca fiind făcut în termen dacă instanța de apel constată că întârzierea a fost determinată de motive întemeiate, iar apelul a fost declarat în cel mult 15 zile de la începerea executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale.

Însă, la caz, careva cerere de repunere în termen apelantul nu a înaintat, iar instanța de apel, indicând în partea descriptivă că avocatul Victor Panțîru: „...**a declarat apel în termen**...”, nu a motivat în niciun fel, în textul deciziei, această mențiune.

Totodată, art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală prescrie expres că, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

Prin urmare, termenul de apel este un termen legal și imperativ, astfel încât nerespectarea lui atrage decăderea din exercițiul dreptului de a declara apel și nulitatea oricărei cereri de apel înaintate după expirarea acestui termen (*Hotărârea*

Plenului CSJ nr. 22 din 12.12.2005 „Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel”, pct. 6.)

Astfel, împrejurările enunțate relevă, în mod clar și evident, că instanța de apel nu a judecat fondul cauzei în conformitate cu rigorile prevăzute de lege și a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția, apelul fiind introdus tardiv, că apelul a fost greșit admis, și că recursurile ordinare sunt întemeiate.

Potrivit art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. a) Cod de procedură penală instanța de recurs admite recursul, casează total hotărârea atacată și menține hotărârea primei instanțe, când apelul a fost greșit admis.

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanța de apel, constituie erori de drept prescrise în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, se impune soluția casării totale a deciziei atacate, pe motiv că apelul a fost greșit admis, cu menținerea sentinței primei instanțe.

7. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. a), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit

D E C I D E :

Admite recursurile ordinare declarate de avocatul Chiriac Cristin și de inculpatul Dașchevici Vitalie Xxxxxx, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 25 noiembrie 2017, pe motiv că apelul a fost greșit admis.

Menține sentința Judecătoriei Ialoveni din 29 ianuarie 2016, în privința inculpatului Dașchevici Vitalie Xxxxxx.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 11 mai 2017.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Iurie Diaconu

Elena Covalenco

Liliana Catan

Ion Guzun